

दुग्धव्यवसाय विकास विभागांतर्गत आवश्यक यंत्रसामुग्री, उपकरणे, साहित्य इत्यादी खरेदीसाठी विविध स्तरावर प्रशासकीय खरेदी समिती व तांत्रिक विर्निदेश (Technical Specifications) ठरविण्यासाठी तांत्रिक विर्निदेश समिती स्थापन करणेबाबत तसेच खरेदीच्या अनुषंगाने कार्यप्रणाली विहित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : दुवियो / प्र.क्र. ३७/पदुम-९,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक ,
मंत्रालय, विस्तार, मुंबई -४०० ०३२.
दिनांक:- ११ एप्रिल, २०२२

वाचा:-

- १) उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाचा शासन निर्णय, क्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२ /भाग-॥/ उद्योग-४, दि.३०.१०.२०१५
- २) उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाचा शासन निर्णय, क्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२ /भाग-॥/ उद्योग-४, दि.१.१२.२०१६.
- ३) कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागाचा शासन निर्णय, क्र. दुविआ-१४१६/प्र.क्र.२२/पदुम-९, दि.६.४.२०१६

प्रस्तावना :-

आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास यांच्या अधिपत्याखालील कार्यरत असलेल्या शासकीय दूध योजना तसेच बृहन्मुंबई दूध योजनेअंतर्गत कार्यरत असलेल्या दुग्धशाळा व कार्यालये यासाठी वेगवेगळ्या साहित्याची उदा- बर्फ खरेदी, पॉलिथीन खरेदी, कॉस्टीक लॅंब/साहित्य व इतर साहित्याची दैनंदिन आवश्यकता असते. याशिवाय, दुग्धशाळांसाठी यंत्रसामुग्री तसेच केंद्र/ राज्यशासनाकडे विविध योजनांतर्गत यंत्रसामुग्री खरेदी करण्यात येते. तसेच वाहतुक व्यवस्था करण्यात येते.

२. उपरोक्त साहित्य/यंत्रसामुग्री /वाहतुक व इतर वस्तु/सेवा खरेदी करण्यासाठी उद्योग ऊर्जा व कामगार विभागाच्या वाचा क्र. १ येथील दि.३०/१०/२०१५ च्या शासन निर्णयासोबतच्या नियमपुस्तिकेमधील तरतुदीनुसार या विभागाचा वाचा क्र. ३ येथील शासन निर्णय क्र. दुविआ -१४१६/प्र.क्र.२२/पदुम९, दि. ६/४/२०१६ अन्वये राज्यस्तरीय दुग्धव्यवसाय विभागांतर्गत वेगवेगळ्या खरेदी समित्या स्थापन करण्यात आल्या आहेत.

३. वाचा क्र २ .येथील शासन निर्णयानुसार मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग (खुद्द) स्तरावर / विभाग स्तरावर / जिल्हा स्तरावर संबंधित खरेदीदार विभागांनी / कार्यालयांनी तात्काळ खरेदी समिती स्थापन करावयाची असुन सदरच्या समित्या यापूर्वीचे खरेदी धोरण दि ३०/१०/२०१५ अन्वये स्थापन केले असल्यास पुन्हा नव्याने स्थापन करण्याची आवश्यकता नाही अशी तरतूद केलेली असल्याने या विभागाचा शासन निर्णय दि. ६/४/२०१६ अन्वये गठीत करण्यात आलेल्या समित्यांमार्फत खरेदी प्रक्रिया राबविण्यात येत होती.

४. खरेदी प्रक्रियेत सुसूत्रता आणण्याच्या दृष्टिने उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाच्या दि.३०.१०.२०१५ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे या विभागाचा शासन निर्णय दि.६/४/२०१६ अधिक्रमित करून उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाच्या दि.०९.१२.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या बाबी विचारात घेवून दुग्धव्यवसाय विकास विभागाच्या स्तरावर राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग खरेदी समिती, तांत्रिक विनिदेश समिती व उपसमिती गठीत करण्याची बाब आणि त्याव्दारे खरेदी प्रक्रिया राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती .

शासन निर्णय :-

५. वरील सर्व बाबी विचारात घेवून वाचा क्र. ३ येथील दि.६/४/२०१६ रोजीचा शासन निर्णय व खरेदी बाबत विभागाने यापूर्वी निर्गमित केलेले इतर सर्व शासन निर्णय व परिपत्रके अधिक्रमित करून पुढीलप्रमाणे सुधारीत शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

(१) आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास यांच्या अधिपत्याखालील कार्यरत असलेल्या शासकीय दूध योजना तसेच बृहन्मुंबई दूध योजनेअंतर्गत कार्यरत असलेल्या दुग्धशाळा व कार्यालये यासाठी वेगवेगळ्या साहित्याची उदा- बर्फ खरेदी, पॉलिथीन खरेदी, कॉस्टीक लॅब/साहित्य व इतर साहित्याची दैनंदिन आवश्यकता, दुग्धशाळांसाठी यंत्रसामुग्री तसेच केंद्र/ राज्यशासनाकडे विविध योजनांतर्गत यंत्रसामुग्री खरेदी / वाहतुक व इतर सेवा उपलब्ध करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग समिती गठीत करण्यात येत आहे.

राज्यस्तरीय प्रशासकीय खरेदी समितीची संरचना

१	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (पदुम), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय	अध्यक्ष
२	आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास	सदस्य
३	सह सचिव/ उप सचिव (दुग्धव्यवसाय), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय	सदस्य
४	उप आयुक्त (अभियांत्रिकी), आयुक्त दुग्धव्यवसाय यांचे कार्यालय	सदस्य
५	सहायक आयुक्त, अंतर्गत लेखापरीक्षक, आयुक्त दुग्धव्यवसाय यांचे कार्यालय	सदस्य
६	उद्योग सह संचालक (भा.ख.)/उद्योग संचालनालयाचा प्रतिनिधी	निमंत्रित सदस्य
७	कक्ष अधिकारी/अवर सचिव, पदुम-९	सदस्य सचिव

(२) दुग्धव्यवसाय विभागाच्या संदर्भात राज्यस्तरीय योजना तसेच केंद्रशासन पुरस्कृत योजना/ जिल्हा योजनेअंतर्गत उपलब्ध निधीतून तसेच इतर शासकीय निधीतून खरेदी करावयाचे संपूर्ण यंत्रसामुग्री/साहित्य यांची खरेदी समितीमार्फत करण्यात यावी.

(३) ई-निविदा प्रक्रिये अंतर्गत निविदेचा मसूदा तयार करणे, त्यास राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग खरेदी समितीची मान्यता प्रदान करून घेणे यासाठी आयुक्त दुग्धव्यवसाय विकास यांचे अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे उपसमितीचे गठन करण्यात येत आहे:-

१	आयुक्त, दुर्घटव्यवसाय विकास	अध्यक्ष
२	महाव्यवस्थापक, बृहन्मुंबई दूध योजना	सदस्य
३	उप आयुक्त (प्रक्रिया व वितरण), दुर्घटव्यवसाय विकास विभाग	सदस्य
४	उप आयुक्त (अभियांत्रिकी), दुर्घटव्यवसाय विकास विभाग	सदस्य सचिव

(४) आयुक्त दुर्घटव्यवसाय विकास यांनी ई-निविदा प्रक्रियेसाठी समितीने तयार केलेला निविदेचा मसूदा शासन मान्यतेसाठी सादर करावा. शासन मान्यतेनंतर निविदा वर्तमानपत्र / ई-निविदा इत्यादीद्वारे प्रसिद्ध करण्यासाठी शासनाच्या स्थायी नियमाप्रमाणे पुढील कार्यवाही करावी.

निविदा शासन स्तरावर किंवा आयुक्त दुर्घटव्यवसाय स्तरावर प्रसिद्ध करण्याबाबतचा निर्णय प्रकरणपरत्वे शासन स्तरावरून घेण्यात येईल.

(५) ई-निविदा प्रक्रियेअंतर्गत तांत्रिक लिफाफा (Technical Bid) आणि आर्थिक लिफाफा (Commercial Bid) उपरोक्त प्रमाणे गठीत राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग खरेदी समिती समोर उघडण्यात यावेत.

(६) दुर्घटव्यवसाय विभागाच्या नियंत्रणाखाली कार्यरत असलेल्या शासकीय दूध योजना तसेच बृहन्मुंबई दूध योजनेअंतर्गत कार्यरत असलेल्या दुर्घटशाळा व कार्यालये तसेच केंद्र/ राज्यशासनाकडे/जिल्हास्तरीय विविध योजनांच्या विविध योजनेअंतर्गत वेगवेगळे साहित्य/यंत्रसामग्री /सेवा व आवश्यक असलेल्या सर्व बाबीच्या खरेदी प्रक्रिये संदर्भात उपरोक्त राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग खरेदी समितीने कार्यवाही करावी. यासाठी आयुक्त दुर्घटव्यवसाय कार्यालयात एक विविक्षित खरेदी कक्ष (Dedicated Purchase Cell) स्थापन करण्यात यावा.

(७) सदर खरेदी प्रक्रिया राबविताना संपूर्ण आर्थिक वर्षातील विविध योजनांमधील उपलब्ध आर्थिक तरतुदी विचारात घेवून वर्षभराचा एकत्रित खरेदी आराखडा आयुक्त दुर्घटव्यवसाय कार्यालयाने दरवर्षी एप्रिल महिन्यापर्यंत तयार करून त्यास शासनाची मान्यता प्राप्त करून त्यानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात यावी. सदरची कार्यवाही शक्यतो आर्थिक वर्षाच्या पहिल्या महिन्यात पूर्ण करण्यात यावी. तसेच ,शक्यतो मे महिन्यात टेंडर प्रसिद्ध केले जातील याबाबत योग्य उपाययोजना करावी.

६. उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाच्या वाचा क्र.२ येथील दि. ०९.१२.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित शासकीय विभागांनी करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीच्या सुधारित नियमपुस्तिकेमधील परिच्छेद क्र. २.९.२ येथे नमुद केल्यानुसार दुर्घटव्यवसाय विकास विभागास खरेदी करावयाचे साहित्य/ यंत्रसामग्रीबाबत निपक्षपातीपणे तांत्रिक विर्निदेश (Technical Specifications) ठरविण्यासाठी आणि राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग खरेदी समितीस तांत्रिक सहकार्य करण्यासाठी दुर्घटव्यवसाय विकास विभागांतर्गत खालीलप्रमाणे तांत्रिक विर्निदेश समिती गठीत करण्यात येत आहे.

तांत्रिक विनिर्देश समितीची संरचना

१	आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास	अध्यक्ष
२	महाव्यवस्थापक, बृहन्मुंबई दूध योजना	सदस्य
३	उप आयुक्त (प्रक्रिया व वितरण), दुग्धव्यवसाय विकास विभाग	सदस्य
४	उप आयुक्त (अभियांत्रिकी), दुग्धव्यवसाय विकास विभाग	सदस्य सचिव
५	तांत्रिक तज्ज्ञ (आवश्यकता असल्यास)	निमंत्रित सदस्य

७. तांत्रिक विनिर्देश समितीची कार्ये:

- (१) दुग्धव्यवसाय विभागांतर्गत खरेदी करण्यात येणारे साहित्य /यंत्रसामुग्री यांची उपयुक्तता तपासून त्यांचे तांत्रिक विनिर्देश (Technical Specifications) निश्चित करणे.
- (२) दुग्धव्यवसाय विभागांतर्गत खरेदी करण्यात येणारे साहित्य/ यंत्रसामुग्रीचे तांत्रिक विनिर्देश (Technical Specifications) निश्चित करणे.
- (३) दुग्धव्यवसाय विभागांतर्गत खरेदी करण्यात येणारे साहित्य /यंत्रसामुग्रीचे घटक भाग यांच्या गुणवत्तेची माहिती घेवून अशी साहित्य/ यंत्रसामुग्री इत्यादी खरेदीसाठी निवड करणे.

८. सर्वसाधारण मार्गदर्शक सूचना :-

- (१) खरेदी समितीने संबंधित आर्थिक वर्षात विविध योजनेतर्गत उपलब्ध असलेला जिल्हा / राज्य / केंद्र पुरस्कृतव इतर शासकीय योजनांचा अर्थसंकल्पित निधी विचारात घेवून त्यासाठी खरेदी प्रक्रिया राबविणे आवश्यक आहे .
- (२) उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाच्या दि. ०९.१२.२०१६ च्या शासन निर्णयासोबतच्या सुधारित नियमपुस्तिकेत विहित केलेल्या खरेदी कार्यपद्धतीचा अवलंब करून खरेदी करावयाच्या बाबी संबंधित सर्व निर्णय राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग खरेदी समिती घेण्यासाठी सक्षम राहील.
- (३) स्पर्धात्मक निविदा झाल्यानंतर वाटाघाटी करण्याची आवश्यकता भासल्यास, उद्योग ,उर्जा व कामगार विभागाच्या क्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-३/उद्योग-४ ,दि.१.१२.२०१६ रोजीच्या शासन निर्णयासोबतच्या सुधारित नियमपुस्तिकेतील परिच्छेद क्र.४.४.४.१ मध्ये नमूद तरतुदींचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
- (४) राज्यस्तरीय प्रशासकीय विभाग खरेदी समितीस आवश्यक ते सर्व सहकार्य करण्यासाठी तसेच खरेदी प्रक्रियेची कार्यवाही करण्यासाठी दुग्धव्यवसाय आयुक्तालय, वरळी कार्यालयाच्या स्तरावर स्वतंत्र खरेदी कक्षाची स्थापना करण्यात येवून केवळ या कक्षामार्फतच विविध बाबींच्या खरेदीसाठी आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात यावी.
- (५) हा शासन निर्णय आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांच्या अधिनस्त असलेल्या सर्व शासकीय दूध योजना/शितकरण केंद्र, कार्यालये, आरे वसाहत, दापचरी दुग्ध प्रकल्प यांना लागू राहील.

तसेच महाराष्ट्र राज्य सहकारी दूध महासंघ (महानंद) यांना ज्या बाबीसाठी केंद्र/राज्यशासनाचा निधी प्राप्त झाला आहे/होणार आहे, त्या बाबीच्या खरेदीसाठी सदर शासन निर्णय लागू होईल. (महानंद हे स्वतःच्या निधीमधून खरेदी करणार असेल तर त्यासाठी हा शासन निर्णय लागू होणार नाही.)

(६) सदर शासन निर्णयातील तरतुदी दि. ०१.०४.२०२२ पासून अंमलात येतील.

सदर शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने आवश्यक त्या सविस्तर मार्गदर्शक सूचना आयुक्त दुर्घटव्यवसाय विकास यांनी तात्काळ क्षेत्रिय कार्यालयांना निर्गमित कराव्यात.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२२०४१२१२५५३१२००१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने ,

(नि.भा.मराळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव मंत्रालय, मुंबई.
२. प्रधान सचिव, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. आयुक्त दुर्घटव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य, वरळी, मुंबई.
४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी दूध महासंघ (महानंद), मुंबई-६५
५. मा.मंत्री (दुर्घटव्यवसाय) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा.राज्यमंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. महाव्यवस्थापक, बृहन्मुंबई दूध योजना, वरळी, मुंबई.
८. सर्व प्रादेशिक दुर्घटव्यवसाय विकास अधिकारी, दुर्घटव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य
९. सर्व जिल्हा दुर्घटव्यवसाय विकास अधिकारी, दुर्घटव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य
१०. महालेखापाल कार्यालय १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परिक्षण), मुंबई / नागपूर.
११. अवर सचिव/कक्ष अधिकारी पदुम-६,८,९,१०,१६,१७, लोलेस, कृषी व पदुम विभाग , मंत्रालय ,मुंबई.
१२. निवड नस्ती पदुम-९